

شاهنامه و پايان ساسانيان

• زاگرس زند

• انتشارات موقوفات دکتر افشار

• چاپ اول ۱۴۰۰

• ۲۲۰۰ نسخه

• ۴۵۹ صفحه

• ۱۳۵ هزار تومان

از دل متن:

«فردوسی در بخش پایانی شاهنامه، یکسره به منبع تاریخی منثور خود (شاهنامه ابو منصور) وفادار بوده و با وجود محدودیت‌های وزن و زبان منظوم، نیز چارچوب روایی/داستانی، تلخ‌بودن برخی رخدادها، خشک و غیرداستانی بودن پاره‌ای از روایات و هر عامل دیگری؛ امانت‌دارانه و دقیق داده‌ها و جزئیات آنها را به نظم کشیده و چیزی را از قلم نیانداخته است» (ص ۴۱۴).

این اثر تحقیقی، با بررسی همانندی‌ها و تفاوت‌های روایت تاریخی شاهنامه، از پادشاهی شیرویه تا فروپاشی ساسانیان و با مطالعه مهم‌ترین منابع تاریخی، از جمله تاریخ‌های سده‌های نخستین اسلامی و نیز منابع یونانی بیزانسی، ارمنی و سریانی می‌کوشد جایگاه روایت شاهنامه از دوره ساسانیان را در میان دیگر روایات متون تاریخی بسنجد. این تحقیق بر آن است که روشن کند «شاهنامه چه داده‌های تاریخی مهمی از این دوره تاریخی عرضه می‌کند که در دیگر منابع نمی‌توان یافت؟ و از همانندی یا تفاوت میان روایت‌ها در باره منابع آنها چه نتیجه‌ای می‌توان گرفت؟ و اینکه سبک و شیوه تاریخ‌نگاری و روایت رخدادها در شاهنامه در سنجش با تاریخ‌های سده‌های نخستین اسلامی چگونه بوده است؟» (ص ۳۵). در این اثر، همچنین عوامل مختلف خوانش غیرتاریخی شاهنامه در دوران معاصر و همچنین دیدگاه‌های مختلفی که در این باره وجود دارد بررسی و جمع‌بندی شده است؛ از جمله رویکرد تقی‌زاده، پیرنیا (مشیرالدوله)، یارشاطر، زریاب خوبی و... در این کتاب مطرح و بررسی شده است. برای نمونه «درکل از نوشته‌های یارشاطر در این زمینه چنین برداشت می‌شود که هیچ‌گونه ارزش تاریخی برای شاهنامه، روایات ملی و حتی بخش ساسانی شاهنامه نیز قائل نبوده» (ص ۵۱). گذشته از مقدمه مسوطی که به طرح پرسش‌ها و روشن ساختن محدوده تحقیق، اصطلاحات، و برخی مفاهیم این پژوهش اختصاص یافته، این کتاب در ده فصل تدوین شده است و واپسین فصل هم در بردارنده «نتایج پژوهش» است. البته جدا از این فصل، که نتایج کلی تحقیق را به دست می‌دهد، پایان‌بند هر یک از فصول نتیجه‌گیری همان فصل را نیز در بر دارد. (ت)

